

2021 – DOSARELE PATRIMONIULUI (LXXVI): existența un exil și neantul o patrie? - pe urmele lui Emil Cioran, la 110 ani de la naștere!
- cum s-ar putea lupta împotriva nefericirii?

pe urmele lui Emil Cioran
la 110 ani de la naștere!

Dosarele patrimoniului (LXXVI)

Anul omagial al pastorației românilor din afara României

Pe culmile disperării?

Cum s-ar putea lupta împotriva nefericirii?

A quoi bon avoir quitté Coasta Boacii?

Creația este o salvare temporară din ghearele morții!

Să fie oare pentru noi existența un exil și neantul o patrie?

1911 - 1995
Emil Cioran

Dan Băltes

RASINARI PARIS
EMIL CIORAN
8-4-1911
20-6-1995
COPILĂRIA MEA A FOST PARĂDISUL MEU

În 2021-„Anul omagial al pastorației românilor din afara României ..”, ar trebui să păstrăm un moment de reculegere în memoria tuturor celor care s-au stins departe de țară, departe de sprijinul familiei și al comunităților în care s-au născut și au crescut! Urmașii lor mai cunosc locurile de veci ale acestora? În turismul cultural sunt integrate multe cimitire, între primele zece din lume fiind: **1.Buenos Aires - La Recoleta**, faimos pentru statuile uriașe (90 de morminte sunt monumente istorice) și locul de odihnă al Evei Peron (fosta prima doamnă); **2.Washington - Național Arlington**, reprezentativ pentru patriotismul american și mormântul președintelui John F. Kennedy (624 ha, pentru peste 400000 militari), vizitat anual de peste 4 milioane de turiști; **3.Praga - cimitirul evreiesc Josefov** (după împăratul Iosif al II-lea), cu cele 6 sinagogi și vechiul cimitir, poveștile și legendele fiind create în jurul Golemului și al renumitului scriitor Franz Kafka; **4. Paris - cimitirul Pere-Lachaise** (cu multe personalități franceze); **5.Viena - Zentralfriedhof**, un paradis natural (inclusiv al animalelor), loc de jogging și cu piste de bicicletă și trăsură, având și un Muzeu de Pompe Funebre, cimitirul fiind locul de veci al celor mai celebri compozitori ai lumii: Beethoven, Strauss, Schubert, etc.; **6.România - Cimitirul Vesel Săpânța**, cu peste 800 de cruci colorate, monumente de artă populară, renumit în întreaga lume pentru diversele epitafuri autentice și satirice; **7.Londra - Highgate**, o rezervație naturală inedită (15 ha), renumită pentru filmele de

groază turnate în acest spațiu, dar și pentru mormintele lui Karl Marx, Douglas Adams, etc.; **8. Edinburg - Greyfriars Kirkyard**, un cimitir „bântuit”, renumele datorându-i-se faptului că pe acel loc a fost înainte o închisoare, iar coșciugele (din sec. XVII) au sculptate schelete; **9. Lisabona - Prazeres („Plăceri”)** vizitat datorită poziționării la capătul unei linii de tramvai turistice; **10. Egipt - Al Qarafa Cairo „Orașul celor morți”** (necropola din sec. al VII-lea) - sit UNESCO, vizitat ca o curiozitate, printre morminte fiind situate locuințe și magazine ale egiptenilor săraci.

La sărbătorirea a 110 ani de la nașterea filozofului rășinărean Emil Cioran, în satul natal regăsim puține urme ale sale: o casă particulară nevizitabilă (cea în care s-a născut, având un mic bust și o placă memorială) și un bust dezvelit în fața căminului cultural (în 2013). Pentru a înțelege motivele pentru care Emil Cioran (n. 8 aprilie 1911) a ales - la 26 de ani -, să plece la Paris, abandonând postul de profesor de filozofie la Liceul „Andrei Șaguna” Brașov, am apelat la directoarea Școlii Octavian Goga Rășinari, prof. dr. Daniela Maria Secu, pentru a cunoaște nivelul pregătire al elevului. Am fost plăcut surprins să primesc articolul „**Situația școlară a lui Emil Cioran la Rășinari și imaginea satului din copilărie**” (apărut în lucrarea „**Întâlniri cu Cioran**”, Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2011); astfel, am aflat calificativele acestuia: „**Foarte bine**” la materiile umaniste, și „**Bine**” la cele reale. Până când istoricii culturii vor analiza cauzele reale pentru care tânărul Cioran a ales Parisul - cu bursa Institutului Francez din București - reproducem un pasaj al amintirilor, păstrate de filozof: «... acest tărâm paradisiac este o întâlnire a contrariilor (*coincidentia oppositorum*): „Cât aș vrea să revăd străduță de străduță, colțișor de colțișor **acest blestemat, acest splendid Rășinari**”». Ce l-a determinat pe fiul protopopului Emilian Cioran să răbufnească «**Creația este o salvare temporară din ghearele morții ...** Simt că mor de singurătate, de iubire, de ură și de tot ce lumea asta îmi poate oferi»? Pe urmele lui Cioran, în Rășinari, meditez la marea problemă existențialistă a tânărului măcinat de alienarea omului (încadrată în varianta românească, a „**trăirismului**”), exprimată sintetic: „**Să fie oare pentru noi existența un exil și neantul o patrie?**”. Abordând teme majore universale, prima lui carte „**Pe culmile disperării**” (1934, cu două premii, în România), ne dezvăluie zbaterea lui interioară, dar și o serie mare de întrebări care căutau răspunsuri: «De ce nu putem rămâne închiși în noi înșine? De ce umblăm după expresii și după formă, încercând să ne golim de conținuturi și să sistematizăm un proces haotic și rebel? ...». Măcinat de gânduri, la unele își răspunde singur: «**Sînt trăiri și obsesii cu care nu se poate viețui. Nu este atunci o salvare în a le mărturisi?** Experiența teribilă și obsesia îngrozitoare a morții atunci cînd sînt păstrate în conștiință devin ruinătoare. (...) Din acest motiv lirismul reprezintă o pornire de risipire a subiectivității; căci el indică o efervescentă a vieții în individ care nu poate fi stăpînită, ci pretinde neconținut expresie. **A fi liric înseamnă a nu putea rămîne închis în tine însuși ...**». În dialogul său lăuntric, plin de sentimente și resentimente, pe care le expune publicului, încearcă să răspundă la „**Cum s-ar putea lupta împotriva nefericirii?**”: «Numai luptînd împotriva noastră, dîndu-ne seama că ea nu provine din afară, ci din noi înșine. (...) **Nu este vorba să ajungem la fericire, ci la un grad mai mic de nefericire.** Omul care este mai aproape de fericire, decât de nefericire are nevoie de concursul permanent al acestei lucidități, ... Trebuie o adevărată educație, un efort lăuntric persistent pentru a atinge un grad mai redus de nefericire. Orice educație și orice efort spre a atinge fericirea sînt de la început sterile. **Orice ai face**

nu poți deveni fericit, dacă ai apucat pe drumul nefericirii. Poți trece de la fericire la nefericire: drumul invers nu e posibil....». Câți români îi dau dreptate?

La îndemnul primarului Bucur Bogdan, l-am cunoscut pe ing. constructor Stavrescu Șerban Gheorghe (n.12 iulie 1952), mama domniei sale fiind recăsătorită în 1979, cu Aurel Cioran (fratele bun al filozofului). Prin intermediul tatălui vitreg a cunoscut viața familiei Cioran, moștenind manuscrise, bunuri dar și legendele nescrise ale familiei. Cu o vervă specifică oamenilor dinamici, Șerban Stavrescu mi-a relatat cu nostalgie momentul în care a cunoscut-o pe Veturia Goga, în vizita la Ciucea (în vara anului 1978, soția marelui poet rășinărean având 95 de ani). Om rațional, s-a lăsat cuprins de lirism și reverie, fiind profund impresionat de clipele petrecute la Ciucea, Veturia dezvăluind - la venerabila vârstă -, o dragoste profundă pentru memoria poetului, urcând sprintenă cele 57 de trepte ale „**Mausoleului Iubirii**”. Este regretabil, că martorii tăcuți ai trecutului, nu sunt cunoscuți de generațiile tinere, mărturiile lor pierzându-se în negura vremurilor!

Parisul a atras și atrage - ca un magnet - mulți intelectuali. Pe listele personalităților din cimitirul Montparnasse, sunt prezentați sumar: «**Emil Cioran (1911-1995) filozof român și aforist, Constantin Brâncuși (1876-1957) sculptor, Eugene Ionesco (1912-1994), scriitor francez român și dramaturg; Alexandre Istrati (1915-1991) pictor român-francez; Tristan Tzara (1896-1963) scriitor român și inițiatorul dadaismului**». Deși puțini români îi cunosc scrierile lui Cioran, pentru majoritatea a rămas un om neînțeles, fiind totuși de acord că **gânditorul a dezvoltat o creație deosebită din moarte și pesimism, impunând Rășinariul pe harta lumii filozofice!** Știați că, după ce autoritățile comuniste i-au retras cetățenia română, Cioran a ales să trăiască ca apatrid? Eu îi descopăr opera - consecventă cu spiritul său rebel -, încercând să aflu și motivele pentru care marele filozof român nu a solicitat niciodată cetățenia franceză, rămânând un „singuratic” de geniu! Știați că despre Emil Cioran s-a spus că a fost cel mai mare stilist al limbii franceze contemporane?

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-dosarele-patrimoniului-lxxvi-existenta-un-exil-si-neantul-o-patrie-pe-urmele-lui-emil-cioran-la-110-ani-de-la-nastere-cum-s-ar-putea-lupta-impotriva-nefericirii-157392.html>

În: Tribuna, 25 martie 2021